

HECE TAŞLARI

39

Aylık Şiir Dergisi

C. Ünalđı Hasannebiođlu

Hüseyin Kaya

Ahmet Efe

Ahmet Yalçınkaya

Nuri Peksöz

Erdal Noyan

Erol Koca

Ali Kemal Mutlu

Köksal Cengiz

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Seadet Qerib

Mehmet Sarmış

Halit Yıldırım

Hasan Kavruk (Hiç)

İlhami Bulut

Halil Bozdođanođlu

Mirvarid Dilbazi

Hızır İrfan Önder

Ali Rıza Kaşıkçı

Ahmet Arslan

Esat Anık

Fikret Görgün

Lütfü Kılıç

Metin Acıpayam

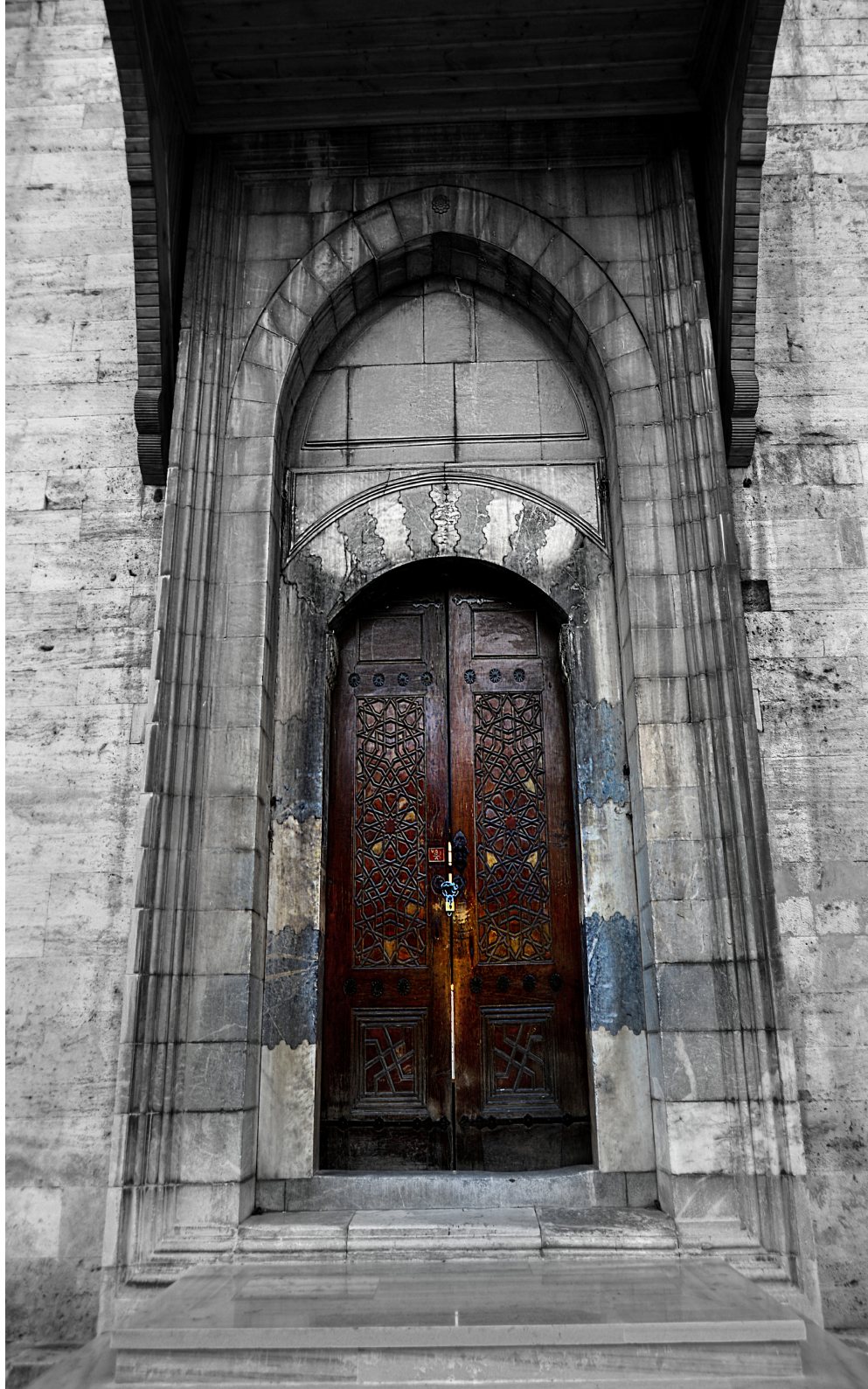
Musa Serin

Mustafa Ayvalı

Orhan Uyanık

Ümit Bayram Yalçın

Yasin Mortaş

On5mayıs2018

ELLİ ALTI YILI YIĞDIM HARMANA

Hani can deyince can işitirdik, ne selam ne kelam aleyküm selam, herkes her gün uzaklarla kunuşur, yakınında yer sarsılsa duyan yok, gündüz uyur gecelere uyan yok, kendimizden ötelere gideriz, yakınıımız selam vermekten korkar, komşularda ateş yanar kül olmaz, hasret telefonun öbür ucunda, pencereler uzaklara açılmaz, herkesin içi bir barut fıçısı, nerede ne zaman patlar bilinmez.

Partilere fırkalara bölündük, kendimizi kandırmakta mahiriz, dilimizin tadı tuzu kalmadı, insan sözcüğünün içi boşaldı, herkes birbirinin sırtında yürür, birbirinden fazla herkesin yükü, herkes her gün avuçlayıp dünyayı, nefsi ekseninde dolanır durur, ne gece gecedir ne gündüz gündüz, her gün sıfır üretiriz durmadan, her gün tüket tüket nereye kadar, sıra kendimize geldi gelecek.

Zahirde varsıllar gizliden geda, kimse etmez canı canana feda, binen binip gitti iyi atlara, kaç gece kaç gündüz baktım yollara, bütün yollar bende başlayıp bitti, kanım kaç baharda çavlına döndü, kaç kez yapraklarım açtı döküldü, varlıkta yoklukta sınıfta kaldım, kendimden kaçtıkça kendime geldim, bir hoş seda bestelemek istedim, elli altı yılı yığdım harmana, sürdüğümde ne çıkacak bilemem.

Tebessümler sahte çiçekler naylon, gönül acıkınca ne yer ne içer, insan nasıl yaşlanır bir insana, sevinç nasıl paylaşarak çoğalır, acı kaç bölünürse azalır, hangi türkü yaraları sağaltır, efkâr bulutları nerde dağılır, nereye kaçarız kimden kaçarız, nerede solarız nerde açarız, her gün aldatanlar bir gün aldanır, sıyrılır çıkarız tüyden telekten, bir gün kanatlanıp burdan uçarız.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

39 Sayı 15 Mayıs 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

KENDİM İÇİN GAZEL

Cumali Ünalđı Hasannebiođlu

Garib oldun bu dünyada bir âh diyeli
Yele verdin sudan aldın eyvâh diyeli

Ara rûh-u yârı dağ-ı devrân içinde
Bulduđun var mı yitiđi ervâh diyeli

Demir âsa, demir çarık giymektir bedel
Varılmaz mı ol mecrûha hemrâh diyeli

Bir yüređin var idi cân bezm-i ezelde
Yana yana kandil oldu dûzâh diyeli

Nice sehiv secdesi yaptırır adama
Bir sevdân olur mu başka Allah diyeli(*)

Yok idi böyle bir gazel sen demeseydin
Susup kaldı şûarâ yâr vallâh diyeli

Bak yurdunu buldun cumali nedir keder
Garib oldun bu dünyada bir âh diyeli

Fethiye, 11 Mart 2018
Sabah namazından önce

(*) *Bu beyit, sabah namazından sonra eklenmiştir.*

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/oniki

Hüseyin Kaya

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Şiirin nasıl ve nereden meydana geldiğini şayet çözmüşse şair, artık plastik şiire meyleder, otomatik bir üretme sürecine girer kanaatindeyim. Şiir gelir ve sizi alır götürür türlü kapıların önüne bırakır. Kimi süslü ardına kadar açık kapılar kimi kilitli ve sırlı kapılar... Herkes aradığı şeye göre bir kapıdan içeri girer.

Gelenek, her şeyden evvel bir hayat tarzının ve zihni yapının iç devinimi ile şiire müdahil olur düşüncesindeyim. Önce o kadim hayat tarzını özlemek, benimsemek gerekiyor galiba o kapıyı aralamadan önce. O kapının ardında olana güvenmek, elinde tuttuğu açara ihtiyaç hissetmek zorunda geleneğe talip olan. Kapıya omuz atmadan girmek, besmele ile adım atmak gerek bir de içeri.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Yarasız, dertsiz şiir olmaz. Yazılsa da olmaz. Şiirin samimiyeti şairin yüzünde, sesinde saklıdır. Vazgeçilemeyen hevesler, yaşın verdiği geçici burukluklar şiire alet edilmemeli. Şiir kendisine talip olanın hayatına, dünyasına taliptir. Söz söylemenin “bedeli”ni ödemeye talip olmalı şair adayı. Şayet bir yara varsa, dert varsa ardından derdi derdine benzeyen büyüklerini tanıması çağlar öncesinde kalmış olsa bile büyükler, onlarla hasbihal etmesi gerekir şair adayının. Yara, samimiyet, inanç ve hemdertler olmalı o çantada. Yarayı tanımalı, onu sevmeli, ona iman etmeli ve başkaları bu yoldan nasıl geçmiş daha evvel, bunu bilmeli.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Gelenek köprüsünden yürüyüp geçmek ayrı bir mesele karşıya, başka bir dünyaya ulaşmaya çalışmak ayrı bir mesele. Abdestli yola çıkmak gerekir her şeyden evvel. Bu yürüyüşe imanî, insanî bir sorumluluk mutlaka dahil olmalı. Karşıya geçmek arzusu öyle yoğun olmalı ki ayaklarımızı, adımlarımızı, elimizi kolumuzu dahi hissetmemek gerek belki. Ancak karşı kıyıya geçtikten sonra dönüp geriye baktığımızda bir köprüyü yürüdüğümüzü, geride bıraktığımızı fark etmeliyiz.

Çığır meselesine gelince, belki uzaktan bir temaşa ile yamaçlardaki çığırları görmeli adımlarına, ayaklarına, sıhhatine en uygun olanından yürümeli şair. Herkesin yürüyüp geçtiği geniş yollar yerine ayak izinin az olduğu hatta kaybolmaya yüz tuttuğu yollar...

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Hayli var bunun örnekleri. Burada “modern” kelimesi önemli. Şairin “modern”lik gibi bir kaygısı varsa zaten sonu belli bir yola meyletmiş demektir. Nasıl söyleyeceğini düşünerek konuşmaya başlayanlar çoğu zaman neyi söyleyeceğini unuttur yahut geveler.

Mama ile beslenen şairler daha çabuk irileşiyor, fark ediliyor ve birtakım hastalıkları da bedeninde ruhunda taşıyor bu arkadaşlar farkında olarak yahut olmadan. Yazılıyor yani bir şeyler ancak bunların “şiir” mi “miir” mi olduğuna yine has şiirin terazisi zaman karar verecektir.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Meşk zaten gelenekle yolları kesiştirir. Saf şiirin en büyük engeli şairin “ben”i, şiirden dünyevi beklentileridir. Günümüz şiirinin en büyük engeli kadim söyleyişlerden kaçarak yeni bir dil kurma çabası.

Esasında bu çaba şiir adına değil, şiirle dökülecekler adına değil, şairin dikkatleri üzerine çekme adına verdiği bir uğraş.

Şiirin “engel”i sadece şairin samimiyetidir. Samimiyet varsa meşk ile yollar düze çıkar.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Başta da söylediğim gibi günümüz şiiri aslında “hayat tarzı”nın bir yansıması. Yahut hayat tarzı arayışının diyelim. “Oturduğun ahır sekisi, söylediğin İstanbul türküsü” şeklinde bir deyim var buralarda.

İstanbul’un türküsüne de razıyız şimdi ahır sekisinden söylenen. Paris türküleri söylenmeye çalışılıyor bizim şivelerle.

“Söz”ün değerini yitirmesi esasında insanın kendi değerini yitirmesidir. Sözün muğlaklığı insanın muğlaklığı, hayatın, medeniyetin muğlaklığıdır. “İnsan dilinin altında saklıdır.”

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir bize konuşma, düzyazı dili ile anlatılamayanı anlatır ama yine de “anlatmış” sayılmaz. Anlatma çabasıdır, diyelim.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Kabul edilsin edilmesin mutlaka vardır. “Usta” kelimesini âşık şiirindeki somut, dar anlamıyla düşünmemek gerek. Şiirine dokunan, kalbine dokunan her el ustasıdır şair adayının. Ustasızlık dahi bir ustadır esasında.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

“Üslubu beyan aynıyle insan” der eskiler. Benliği dışında bir üslup aramaya çalışanlar Kuran’da yerilen şairler sınıfına yakın durur. İnsan olarak farklılıklarımızın peşine düşüp kendimiz olmaya çalıştığımızda hayat içerisinde, şiirimiz de özgeleşir, bize benzer düşüncesindeyim.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Daha evvel de ima ettiğim gibi bunu “kaygı” haline getirmek de aslında şiire hanel getiren bir anlayış. Gelenekten istifade dediğimiz şey Kırk Haramilerin mağarasına düşmüş Alibaba gibi gördüğü değerli şeyleri çuvaldara doldurmak değildir muhakkak.

Var olan bir güzelliği ona katılarak tanırız, bütünü parçalara ayırarak anlama çabası ile değil.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Esasında içi boş süslü kutucuklar gibi ki süsler de soyut desenlerden, rastgele çizgilerden şekillerden oluşuyor sanki. Boyaya batmış böceğin tuvale tırmanarak ardında bıraktığı izler gibi desenler...

Şair ısrarla kutunun içindekinin değerinden dem vursa da inandırıcılıktan uzak...

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılrsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Günümüz şairi esasında “dolgu malzemesi” üretmeyi tercih eden kişidir biraz da. Şiir hayatın dolgu malzemesi haline gelince, bahsettiğiniz manzara kaçınılmaz oluyor.

Bir de hata yaptığımız bir nokta var. Herkes şiir okumamalı, ihtiyacı olan, şiirde bir şeyler bulan kişiler okumalı, yazmalı.

Şiiri bu hale sözün başından beri söylediğimiz şair tavrı getirdi biraz da. Şair, sahaya inmek herkesle konuşmak herkese hitap etmek ihtiyacında hissetti kendisini ve batını bir dürtü ile değil amaçlar doğrultusunda şiirler kaleme aldı. Şiiri araca dönüştürdü şair, kendisine köle olmasını tercih etti belki de.

Çok okunan, basılan, satılanlara bakalım bir de “şiirin ne olduğu”na. Şiir çok yazılan, çok okunan, Keşke şiir yazarlar da okuyanlar kadar az olsa.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Şiir her şeyden evvel bir “söz medeniyeti”nin inşası ile hak ettiği değeri bulacaktır ve o değeri bulduğunda dahi talibi az olacaktır. Hakiki şiire hayat içerisinde bir yer yoksa hayat algısı, dünya algısı sorgulanmalı. Yaşayış tarzları sorgulanmalı. Aksi taktirde önerdiğiniz şekildeki çabalar kendi şiirini kuracaktır. Yani biz şiir medeniyeti inşa etmezsek var olan medeniyet ya da medeniyetsizlik kendi şiirini icra etmeye devam edecek ve şiir adına yapılan bu türden çalışmalar günümüz medeniyetinin, hayat algısının şiirini ön plana çıkaracaktır.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Devlet büyüklerinin sanatla, edebiyatla hatta felsefe ile ilgilenmeleri devlet ve millet adına büyük bir kazanç muhakkak fakat zorunlu bir şey değil bu. Günümüzde eski yüzyıllardaki gibi yönetilmiyor devletler. O çağlarda yalnızca bizim ülkemizde değil her ülkede sanata mutlaka değer veriliyordu.

Devleti yönetenlere ve şehir eminlerine reçete vermek iddialı bir tavır olur. Kendisine bile reçete yazamayan sanatkar nasıl “devlet” gibi ciddi bir müesseseye reçete verebilir ki. Bu hususta maalesef bir önerim yok.

GEREKMEZ

Ahmet Efe

Yâr bir kuru diken verse
Lâle, reyhan, gül gerekmez.
Yâr yoğ ise bağ u bostan
Yemiş yüklü dal gerekmez.

Gel oda sal sen cismini
Tâ kalbine çiz resmini
Anmıyorsan yâr ismini
Bülbül gibi dil gerekmez.

Her derdine derman eder
Bir sözüyle kurban eder
Gülse bir gün handan eder
Şeker, şerbet, bal gerekmez.

Kapısından kovulsam da
Paramparça dağılsam da
Deryasında boğulsam da
Kurtulmaya sal gerekmez.

Katlanır her zahmetine
Koşup durur hizmetine
Peşindedir, Ahmet'ine
Başka bir iz, yol gerekmez.

NİRVANA

Ahmet Yalçınkaya

Bu kadife dokunuş bağlardan ilham alıp
Sinemde konuk eder yediveren gülleri.
Hasretim göğe çıkar yıldızlar aşka dalıp
Kehkeşan'ın rengine gark eder sümbülleri.

Hep güneşe vurgunum daima göğsüm serin
Ateş yutan saçımla örterim vadileri...
Hayalim dağlar aşar hükmü kalmaz kederin
Sancım kenti vururken us bir kemik bir deri.

Eşref-i mahlûkatım bir yandan gönlüm çorak
Varlığı boşa koyup ram olmuşum zamana.
Son gemiyim, koşarım dalgaları yorarak;
Duydum ya özgürlük var ışığı kollayana!..

Özlemle iz sürdüğüm ülke yedi kat yüksek
Hicretin çağrısıymış meğer gül ve merdiven...
Ey küheylan yüreğim sanat bu olsa gerek
Daha neyin peşinde dövünürsün hâlâ sen!

MUHALİF BİR SUFİ: KUL NESİMİ

Nuri Peksöz

Anadolu irfanı, ümmi bir toplumun saf gönlünden doğmuştu. Türkler Orta Asya bozkırlarından akın akın Anadolu'ya gelirken atalarından aldığı estetiği, kültür ve irfanı da getirdi. Yollarda ayrılık türküleri söyledi. Göç etmek bir vatandan bir başka vatana çılgin bir ırmak gibi akmak onun sağlam kişiliğini kuvvetlendirdi. Kadim kültürlerden etkilendi, o kültürleri etkiledi. İslam dininin Türk karakterine uygun bir din olması onun gönül dünyasını zenginleştirdi. Gönül mülküne nazar edecek keskin bir tefekkür kazandı ecdadımız.

*“Gel gönül mülküne gir nazar eyle,
Muhabbet arz eder hallerimiz var.
Ayin-i cemde bugün aşk pazarında,
Hakk'a gider doğru yollarımız var.”* (Derun Abdal)

Batı felsefenin doğu ise hikmetin yurdudur. Saf düşünce insanı mutmain etmez. İnsanın enfusuna nüfuz edecek bir nazar ancak o insanın düğümlerini çözebilir. Yunus Emre, Hacı Bektaş, Hacı Bayram, Mevlana, Kul Nesimi gibi mutasavvıflar Anadolu irfanını zenginleştiren üstatlardır.

Kültürümüz zamanla çeşitlenmiş ana gövdeden ayrılan dallar gibi koca bir çınar olmuştur. Rahmetli Mustafa Necati Sepetçioğlu: Bilmek, inanmakla olur inanmayan insan bilmez.” der. Bu efendimizin (sav.) buyurduğu “nefesini bilme” yoluydu. “Fakr yoluydu.

Bizim felsefemiz şiirimizdedir, desek abartmış olmayız. Özellikle günümüz aydınının en büyük fakirliği şifahi kültürümüzü bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Kaynağı İslam olan Tasavvuf düşüncesi bizim coğrafyamızda bir gökkuşağı gibi farklı renklere bürünmüştür. Sofiler, Peygamberimize atfolunan bu üçlü yolu şu şekilde açıklar:” Şeriat akvalimdir (sözlerimdir) Tarikat (amellerimdir, fiillerimdir.) Hakikat ahvalimdir (iç hallerimdir.)” (Ahmet Güner, Tarikatlar, Milliyet yay.1986, s.23)

Alevi Bektaşî şairleri de bu kültür coğrafyası içinde bizim duru Türkçemizle eserler vermişlerdir. Muhalif ve heterodoks bir duruş içinde olan Kul Nesimi 17. Yüzyılın önemli tekke şairlerindedir. Güçlü bir şair olan Nesimi, Cahit Öztelli'nin araştırmaları sonucu fark edilmiştir. Bu araştırmadan önce 14. Yüzyılda yaşamış Hurufî inancına sahip Seyyid Nesimi ile karıştırılmış, şiirleri de ona mal edilmiştir. Bu şairlerin karıştırılmalarının en önemli sebebi Kul Nesimi'deki aşırıya varan Seyyid Nesimi hayranlığıdır. Kendisi de büyük bir şair olmasına karşın onun efsanevi kişiliğinin etkisinde kalmıştır. Sadece şiirini taklit etmekle kalmamış onun beslendiği terminolojiyi de bir kritiğe tabi tutmadan almıştır. Bazı şiirlerinde Bektaşî, bazı şiirlerinde Hurufî, bazı şiirlerinde Hac vazifesini ifa etmiş bir Caferî'dir.

Kul Nesimi, Pir Sultan Abdal'ın çağdaşıdır. O da Osmanlı Safevî ikilemini yaşamış Safevîlerin tarafını tutmuş bazı eylemlere katılmış muhalif şairlerdendir. Aşağıdaki mısralarda Osmanlı'yı Yezid, Şaih İsmail'i ise zamanın mehdisi olarak görmektedir.

*“Mehdi-i zaman ede zuhur kalmaya perde,
Yezit olanı kırsa gerek tig ü teberde,
Nesimi, Şah'ın methin okur şam ü seherde.”*

(Cahit Öztelli, On yedinci yüzyıl Tekke Şairi, Kul Nesimi, Milli Folklor Enstitüsü, Ankara 1969, s.5) Yine adı geçen kaynakta Kul Nesimi'nin mahkemede yargıldığını da öğreniyoruz. Kul Nesimi'nin en büyük arzusu Seyyid Nesimi gibi derisi yüzülerek ölmek, bir efsane olmaktır. İki büyük Türk devleti Osmanlı- Safevî savaşı Anadolu'yu çok etkilemiş büyük huzursuzluklara yol açmıştır. Osmanlı Sünniliği ile Safevî Şiiliği siyasallaşmış günümüze kadar toplumumuzu derinden etkilemiştir.

Muhalif şair Kul Nesimi korkusuz bir duruş sergiler.

*“Canım erenlere kurban,
Serim meydanda, meydanda.
İkrarım ezelden kadim,
Canım meydanda, meydanda.”*

Kul Nesimi, 17 yüzyıl Anadolu'sunun dil ve zihniyetini çok iyi yansıtır. Gnostik (gizemci) bir bakış açısıyla şiirlerini yazan şair o dönemin popüler anlayışı olan Hurufilik ektisine girer. Sayıların ve harflerin sembolizmine dayanan bir heterodoks hizip olan Hurufilik İran'daki baskılarla birlikte Anadolu'ya kadar gelen dervişlerin etkisiyle bizim şairlerimiz arasında da rağbet görmüş itikadı yönden bozuk bir tarikattır. Kul Nesimi, büyük ihtimalle sadece bu anlayışa ait terminolojiyi kullanmaktadır. Şiirlerinde ehlibeyt ve Hz. Peygamber (sav.) sevgisi çok güçlüdür.

*“Şahımın Şahıdır gönlümdeki hep ehl-i beyt
Kevn mekândan gecmişiz biz al-abanın aşkına*

*La-feta illa Ali'nin manisin fehmeyleyen
Zikrederler gece gündüz Mucteba'nın aşkına*

*Lale başına elif çekmiş Huseyniler gibi
Kan boyanmıştır şehid-i Kerbela'nın aşkına*

*Hanedamı Mustafa'ya sıdk ile bel bağlayan
Oynadır meydanda başın evliyanın aşkına*

*Ey Nesimi seyfin ile öldür yezid-i müşriki
Er değildir kim ki çalmaz tigi Şahın aşkına”*

Kul Nesimi güçlü bir şairdir. Şiirlerindeki zengin terminoloji onun İslam dininin inceliklerine hâkim olduğunu gösterir. Tasavvufi terminolojiyi ustaca kullanır. Bir esrar şairidir adeta. Mutasavvıf şairlerde metafizik bir arayış varlıktan memnuniyetsizlik vardır. Seyri sülük ile birlikte gizemli bir âlemin kapısını çalmış olmanın seçkinliğini şiirlerinde görmek mümkündür. Bir aşk yolu olan tasavvuf şiirimizi zenginleştiren bir irfan okuludur. “Sevgiliye gizli gidilir.” Ölçüsüyle birçok sırrı saklamanın ayrıcalığını taşıyan şairler, avamın anlayamayacağı bazı şathiyelerinde sekr halinde halka ilan etmişlerdir.

17. Yüzyılın zihniyeti içinde vahdeti vücut felsefesi mutasavvıf şairlerin işlediği temalardandır. Kul Nesimi de bir yönüyle vahdet-i vücutçudur. Çoğu İslam âlimi için geçilmesi gereken bir hal olarak görülen bu anlayış bir varlık felsefesi konusudur. Hz. Peygamber: “Allah-u Teâlâ'nın zatını düşünmeyin. O'nun nimetlerini ve yarattığı varlıkları düşünün. Çünkü siz Allah'ın zatını düşünmeye güç yetiremezsiniz.” (Muhammed Nâsiruddin el-Albânî Sahiha) Bazı mutasavvıflar bu anlayışları tevîl ederek kullanmışlardır. Muhiddin Arabî'nin Anadolu'ya getirdiği bu anlayış gerek Sünni gerek Alevi Bektaşî şairlerden birçoğunu etkilemiştir. Sadettin Konevi: “Şeyhin düşünceleri muallakta kalmıştır.” derken bu anlayışa vurgu yapmıştır.

Kul Nesimi bir şair olarak dönemin çok iyi yansıtır. Hayatı hakkında çok fazla bilgi olmamasına karşın kullandığı terminoloji onun anlayışını, estetiğini, beslendiği kaynakları bize gösterir. Şairin gizemciliği şiirlerine derinlik kazandırır. Bugün bile en çok sevilen ilahi formunda okunan nefesi güncelliğini koruyan müstesna bir eserdir.

...
*“Gülden terazi tutarlar,
Gülü gül ile tartarlar,
Gül alırlar, gül satarlar,
Çarşı pazarı güldür gül.”*

Bu gülün yurdu gülün ülkesidir. Gül peygamber efendimiz (sav.)'in remzidir. Bu gül ülkesi alegorisi modern şairi aciz bırakacak ölçüdedir. İncelik ve nezafet, nezaket dolu bir ülke gül ülkesi. Paranın geçmediği bu yerde gül ancak gül ile tartılır. Yoksa bir türküde terennüm edildiği gibi “Gülün destesi bir paraya.” Denilerek gül değersizleştirilmemiştir. Sezai Karakoç bir şiirinde: “Gelin gülle başlayalım şiire atalara uyarak” derken şiirimizde ne kadar orijinal çağrışımların olduğunu bize işaret eder.

Elbette Nesimi gibi “batinilik” yolunu tutan şairlerin itikadı yönden incelenmesi başka bir yazının konusudur. Biz şairin şiirlerindeki tema ve zihniyeti sunmaya çalıştık. Geleneğimizin değeri olan ustaları bugün de okuyup anlamamız, onların varidatından faydalanmamız bize büyük katkı sağlayacaktır.

KALBİN DURUMLARI

Erdal Noyan

Sabır Dağı

Dertlerin bulunduğu sabır dağı orası
İnsan denen kitabın en gizemli sayfası
Yeter hep yorulduğum bir dinlensem diyecek
Belki kalır bir gönle sadece hatırası.

Kalbin İsyanı

Yıllar ardı ardına gelir arızalarla
İsyana başlar kalbim sıklaşan aralarla
Her şeye kesin çözüm bir gün ölüm gelince
Kurtulur uğraşmaktan bitmeyen davalarla.

Yürek Ağrısı

İsli lâmba misali tükenip söndüğüm gün
Yalan dolu dünyadan gerçeğe döndüğüm gün
Anne karnı başlangıç yol toprakta bitiyor
Yürek ağrısı diner elbette öldüğüm gün.

YALAN OLACAK

Erol Koca

Cemal Safi'nin ardından

Hiç kimse kapımı çalmıyor deme
Elbet bir gün bir çalan olacak
Ne surette gelir kimse bilemez
Dosta götürmeye gelen olacak.

Ne güven bahara ne de gençliğe
Ne servetine aldan ne zenginliğe
Bir yelken açarsın o sonsuzluğa
Bağın bahçen yurdun talan olacak.

Makamın mevkiin kalır geride
Her bir işin bir köşede yarıda
Türlü renkler karar kılar sarıda
O allar yeşiller yalan olacak.

Şu yalan dünyada amelin gerçek
Veda busesi yok helallik var tek
Tabutun altında bir omuz destek
Bir veda çağrısı salan olacak.

Musalla önünde durdun inledin
Hakkım varsa helal dedin ünledin
Başına gelirmiş niye bilmedin
Senin de namazın kılan olacak.

Dertler burda kaldı değil sırtında
Sessiz bir köşede ağaç altında
Bir toprak yığını bir taş başında
Otlar arasında bulan olacak.

BEŞ YEDİN 35

Ali Kemal Mutlu

Yük olur mu deli dalga denize,
Ya da kirpik, ahu bakışlı göze?
Her nesnenin bir sebebi var oğul,
Bir nesneye bin mânâ sığar oğul!
Nefis bile cennet yoluyken bize
Yük olur mu deli dalga denize,
Ya da kirpik, ahu bakışlı göze?

Ne gelirse başa gayrı hayra yor
Her kederde bir tecrübe yatıyor
Musibetler nasihatten evladır
Derdi veren de alan da Mevlâdır
Sen gayret et, amma kolay amma zor
Ne gelirse başa gayrı hayra yor
Her kederde bir tecrübe yatıyor.

Elif gibi dimdik ol zulme karşı
Davan için yerle bir eyle arşı
Hakkı söyle tehdit alsan da yine
Unutma ki kul ne etse kendine...
Ürkütmesin seni sakın anarşı
Elif gibi dimdik ol zulme karşı
Davan için yerle bir eyle arşı.

Karun vardı şu dünyanın fendiyken
Toprak oldu 'altın' a efendiyken
Gökte olup yere düşmeyen ne var?
Her gelene kucak açmada mezar,
Bazı ateş, bazı gül, bazı diken...
Karun vardı şu dünyanın fendiyken
Toprak oldu 'altın' a efendiyken.

DOSTA GİDELİM

Köksal Cengiz

Madem bizi arz eylemiş,
Kalk dosta gidelim gönül!
Belki "arsız" farz eylemiş,
Kalk dosta gidelim gönül!

Oysa bilir ne çekeriz,
Kahrolsak da gül dikeriz,
Sitem okuyla çökeriz,
Kalk dosta gidelim gönül!

Meşakkatli yolumuz var,
Perişan bir hâlimiz var,
Tutunacak dalımız var,
Kalk dosta gidelim gönül!

Bizi bulur bin bir çile,
Ömür geçer mihnet ile,
Çareyi gayrı kim bile?
Kalk dosta gidelim gönül!

Canan bile ağyar sanar,
Gidip de kör nefse kanar,
Derdimize bir o yanar;
Kalk dosta gidelim gönül!

Bülbül gülü kıymaz yâda,
İçli içli eyler nida,
Sonumuz hayreylesin Hüda;
Kalk dosta gidelim gönül!

Vuslatına *Niyazkâr*'ız,
Gün üstüne gün sayarız,
Kutsal davete uyarız,
Kalk dosta gidelim gönül!

ÂŞIK ŞİİRİNDE ÇUKUROVA: 1

KADIRLİLİ ÂŞIK HALİL KARABULUT'UN ÇUKUROVASI

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Âşıklar, doğanın dostudurlar; onlar doğaya âşık olanların başında gelir. Doğanın içinde doğmuş, içinde büyümüş ve içinde yaşamışlardır. Mısraları türüm türüm doğa kokmaktadır. Bu özellikleri açısından onları doğa koruyucularının başında saymamız gerekecektir.

Doğdukları ortam tam anlamıyla bir doğa havası taşıyorsa bile onlar sanatlarının gereği doğaya sarılacak, yeşilin tonlarıyla güzelleşecek, öbür renklerle de ortama renk katacaklardır. Ağacın her çeşidi, çiçeğin bütün tonları, cıvıltısından vızıltısına kadar bütün doğa onların esin kaynağı olmaktadır. Soluduğu havanın, içtiği suyun ve çiğnediği lokmanın doğanın birer parçası, tamamlayıcısı ve vaz geçilmez olduğunu en iyi onlar bilmektedirler. Kısacası onlar, içinde yaşadıkları doğayı hiçbir zaman unutmaz, vaz geçmez ve ihmal etmezler. Biz de onların son derece büyüleyici ortamlarında bulunduğumuz için, konuya eğilmelerini ve dile getirmelerini yadırgamıyoruz.

*****

Biz de bu sayımızdan başlayarak Çukurova âşıklarının hayat kaynaklarına eğilecek, onların mısralarındaki güzellikleri sizlerle paylaşacağız. Ama unutmayalım, Çukurova her zaman âşıkların mutluluklarına esin kaynağı olmamış, zaman zaman onların dertlerini dile getirdikleri konular da olmuştur. Her âşığımızı birkaç satırla hatırladıktan sonra onların Çukurova'ya bakışlarını ele almak istiyoruz.

İlk âşığımız, saz çalması bile bütün bölgede, hatta ülkede âşık olarak bilinen, eskiden Adana'nın Kadırlı ilçesinin Mehmetli beldesine bağlı iken günümüzde Osmaniye ilinin Sumbas ilçesine bağlı Mehmetli beldesinden Âşık Halil Karabulut'tur. O, 1926 yılında Mehmetli'de doğmuş, 16 Ağustos 2010'da, Adana'da tedavi görmekte olduğu hastanede vefat etmiş, ertesi gün doğduğu yerde toprağa verilmiştir. Molla Halil'in oğlu Molla Mehmet ile Ali kızı Döndü'nün oğludur. Komşu köy Hardallıktan Kerim ve Şerife'nin kızı Naile ile 1948'de evlenmiş, tek çocuğu Mustafa 1949'da dünyaya gelmiştir. Halil'in, inşaat mühendisi olun oğlundan üç kız torunu vardır.

Mehmetli'deki üç yıllık ilkokulu bitiren Karabulut, geçimini tarımdan sağlamaktaydı.

Bade içtiğini ifade eden âşığımızın ustası yoktur. Katıldığı pek çok yarışmada birincilikler kazanan Halil Karabulut'un Türk toplumunca keşfi, Cumhuriyet'imizin 50. yılında düzenlenen 'En İyi Cumhuriyet Şiiri' yarışmasında 82 âşığın arasında birinciliğe layık bulunması ile gerçekleşmiştir.

Tarafımızdan hakkında hazırlanan, *Senin Aşkınla / Kadırlili Âşık Halil Karabulut* (Konya 1987)'tan başka şu kitapları vardır: *Büyük Mustafa Kemal Destanı* (1988), *Damlada Derya Gizlidir* (Ankara 1988), *Şiire Adanan Ömür* (Kadırlı 1999), *Altın Mısralar* (Adana 2002) ile yine tarafımızdan hazırlanan *Destan Destan Üstüne* (Konya 2002).

Karabulut, bir doğa âşığı olmanın yanında bir destan âşığıdır da... Günümüzün hiçbir âşığı onunki kadar çok çeşitli konuda destan yazmamıştır. Yukarıda anılan son eseri baştan sona kadar birbirinden güzel destanlarla doludur. *Dede Korkut Destanları*, *Çukurova'nın Kurtuluş Destanları*, *Kadırlı Destanları*, *Yurt Destanları* özellikle hatırlanmalıdır.

*****

Onun konuyla ilgili şiirlerinden bazılarının adlarını hatırlayarak asıl konumuza girebiliriz: *Ağaç, Bahar Gelsin, Bizim Elde Bahar, Bizim Evde Bir Bahar Sabahı, Bizim Toroslar, Çukurova, Kuşlar, Orman Olmasaydı, Orman Sevgisi, Toroslar, Ulu Dağlar, Yeşil*, vb. Bir de, konumuzla ilgili destanlarından bazılarını hatırlayıverelim: *Çiçekler Destanı, Hayvanlar Destanı, Kuşlar Destanı, Arı ve Bal Destanı, Ağaçlar Destanı, Karpuz Destanı*, vb.

18 Ocak 1996 tarihinde, Ankara'da, Türk Dil Kurumu Konferans Salonu'nda verdiğim konferansımın konusu, *Doğumunun 70. Yılında Kadırlili Âşık Halil Karabulut* idi. Karabulut toplantıdan son derece mutlu bir şekilde ayrıldı ve onu o gece kendi istediği için Mehmetli'ye doğru yola koyduk. Ankara Otogarında vedalaşırken beni köyüne davet etti.

27 Temmuz 1996 günü ben de, onun da çok sevdiği öğrencilerim, o günlerin iki genç doçenti, günümüzün kıdemli profesörleri Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek ile Karabulut'un yaylasına doğru yola çıktık. Alptekin'in oğlu Gökhan da bizimle idi. Kaptanımız Şimşek'in kardeşi Ertuğrul idi. Bağdaş Yaylası'nda iki gece kalıp ayrıldık. Bu yaylayı gördükten sonra şu görüşe ulaştım: Onun yaşadığı bu yaylada doğa sevilmaz de ne yapılır ki? Oralar, masal anlatıcılarının dediği gibi, dilinen tarif olunmaz, görülmesi gerekir.

Dönüş yolumuzun üzerinde Karabulut'un bahar ayları ile kış mevsiminde kaldığı evi de vardı. Bahçesine girdik ve gördük ki orası da bir ağaç cenneti...

Âşığımızın başı pare pare duman olmayıp her tondan yeşile bürünmüştü. İçimden, 'Yaz Karabulut, yaz' demekten başka bir şey gelmiyordu insanın aklına.

Karabulut'ta doğa sevgisi baharla, ormanla, dağlarla, kuşlarla ve yeşille özdeşleşmiş gibidir. Bu duyguların mısralaştığı şiirlerinden bazı örnekleri aşağıya alıyoruz:

BAHAR GELSİN

Canım güneş sıcakını
Saçiver de bahar gelsin.
Nerdesin cici kırlangıç,
Uçuver de bahar gelsin.

Dinsin rüzgârın ıslığı,
Kurusun yerin balçığı,
Derelerin kızılçığı,
Açıver de bahar gelsin.

Bekleiyor hayvan, nebat,
Son haddine vardı sebat,
Çok eğlenme cüce şubat,
Geçiver de bahar gelsin.

Halil der, özledik onu,
Gelmez mi bu kışın sonu,
Ey Allah'ın yeşil donu,
Biçiver de bahar gelsin.

(*Senin Aşkınla*, 91; 1977)

ÇUKUROVA'NIN DURUMU

Haberiniz olsun ey devlet baba,
Bir bakın, nölüyor Çukurova'mız.
Ne olur, sarf edin bir parça çaba,
Hep arsa oluyor Çukurova'mız.

Bizlere ne söyler gelecek torun,
Ekmek gerekmez mi onlara yarın,
Beton binaların, fabrikaların,
Altında kalıyor Çukurova'mız.

Can biten topraklar şehirleniyor,
Ekim, biçim yer yer tehirleniyor,
Gün güne kirlenip zehirleniyor,
Sessizce ölüyor Çukurova'mız.

Bu gidişle baştan başa dolacak,
Şehirler birleşip bir kent olacak,
Çukurova adı dilde kalacak,
Artık kayboluyor Çukurova'mız.

Vatanın mısır, tarım diyarı,
Ak altın haznesi, buğday ambarı,
Korunsa olmaz mı birazcık bâri,
Taş ile doluyor Çukurova'mız.

Nice fakir, yoksul barınır idi,
Dost, düşman hepisi yerinir idi,
Baktıkça yemyeşil görünür idi,
Sarıp soluyor Çukurova'mız.

Tesisler kuracak başka bir yer yok mu?
Tarıma uygunsuz kıraç, kır yok mu?
Tehlikeyi gören bir lider yok mu?
Aларım çalıyor Çukurova'mız.

Halil der ki niçin tedbir alınmaz?
Bu kadar kayıtsız, gafil olunmaz,
Çukurova gibi toprak bulunmaz,
Yazık, mahvoluyor Çukurova'mız

(*Senin Aşkınla*, 117-118; 1977)

ÇİÇEKLER DESTANI

Yeryüzünde birçok çiçek var ama
Güldür cümlesinin sultanı güzel.
Hepisi de hoştur, sakın horlama,
Her birinin ayrı bir yanı güzel.

.....

Mor menekşe, nergis, zambak, aygülü,
Buhurumeryem ve safran sümbülü,
Lale Türk tarihi ile övgülü,
Türkiye bunların vatanı güzel.

Güzel hatun ile leylak hoş kokar,
Düğün güzeli de göreni yakar,
Hanımeli dalda evveli çıkar,
Odur ilkbaharın nişanı güzel.

Mor salkım yasemin, gelinduvağı,
Bunlar süsler parmaklığı, çardağı,
Çarkifelek saat gibi bayağı,
Mavi, sarı, beyaz açanı güzel.

.....

Yaprağı güzelin ayrı havası,
Sarı kırmızılı akşam sefası,
Gönüller mest eder hoş rayıhası,
Gülistanın yeşil reyhanı güzel.

Gönül çiçeklere hayran, bunu bil,
Letafet onlarda olunmuş sebil,
Bağban mısın ey *Âşık Halil*,
Söyledin bir çiçek destanı güzel.
(*Destan Destan Üstüne*, 427-418)

Karabulut'un Çukurovası elbette böyle birkaç
şiiirle bağlanacak değil...

Onun asıl söylemek istediğini şu dörtlülle
nuktalayabiliriz:

Kurtlar, kuşlar, bütün envai çiçek,
Bilir geldiğini zamanı tünək,
Arada vasıta kırmızı inek,
Yeşil otta beyaz ayran gizlidir,
(*Gizlidir, Senin Aşkınla*, 133, 1972)

Kaynakça

Âşık Halil Karabulut (1999), *Şiire Adanan
Ömür*, [Kadirli], Ekrem Matbaası.

Saim Sakaoğlu (1987), *Senin Aşkınla / Kadirli*
Âşık Halil Karabulut, Konya: Nur Matbaası.

DARIXMAQ NƏDİR

Seadet Qerib

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan ürəyin nisgili çoxdur.
Qəlbimi sevdana verdiyim gündən
Elə bil köksümdə ürəyim yoxdur.

Sən hardan biləsən darıxmaq nədir?
Su olub arxamca heç axmadın ki
Çırpınıb sahilə dalğalar kimi
Mənimçün bir damla darıxmadın ki.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq dərd-qəmə dalmaq deməkdir
Yığıla başına bütün kainat
Darıxdın, tək- tənha qalmaq deməkdir.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq yuxunu unutmaq demək
Gecələr yuxusuz sabaha qədər
Allahdan əbədi yuxu diləmək.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan bir insan qışa bənzəyər
Şüşə qəfəsdəki çırpınan qəlbi
Qanadı qırılmış quşa bənzəyər.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Qədəri, qisməti durub gəzməmək
Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Çarəsiz, ümidi durub gözləmək.

BEŞİNCİ MEVSİM

Mehmet Sarmış

Umut yaprak yaprak dökülür yere
Gazel düşmüş bağa dönerken yüzüm
Bir üvey evladım gurbet ellere
Bir evlat ki hem yetim hem öksüzüm.

Ağlarım ağlarım lakin gözlerim kuru
İçimin ateşine isterim yağmuru

Lapa lapa hasret düşer yollara
Gözümün akında belirir anam
Koca bir “yok” yağar çırpınan “var”a
Bir puttur ki erimez bendeki gam.

Üflemek isterim İsrail’deki Sur’u
Ve yok etmek içimdeki yok olmaz uru.

Gökler yağmur diye gözyaşı saçar
Dağlara sığmayan azgın sel sabır
Hasret siyah siyah çiçekler açar
Şimdi neşe değil gam zamanıdır.

Ararım ararım lakin bulamam nuru
Kör kuyuya dönmüş gözlerimin çukuru.

Güneş, yine güneş, her zaman güneş
Bense hala karanlık ve soğuşum
Ben dalından düşmüş ham meyveye eş
Süt yanığı boynu bükük çocuğum.

Aklımda kahreden cevapsız binbir soru
Bir başka mevsime bağlamışım huzuru.

GAZEL-İ GÜZEL

Halit Yıldırım

Gösterme cemalini nazar olur ey güzel
Bir gamzen bin Leyla’ya mezar olur ey güzel.

Bakışın meftun eder düştüğü her gönülü
Kölelerine âlem pazar olur ey güzel.

Suretinden alırken ziyasını ay, güneş
Gülüşünle mevsimler bahar olur ey güzel.

Pervane gibi düşer gözlerini görenler
Âteş-i aşkın ile bizar olur ey güzel.

Bakma sıdk ile sakın gariplerin yüzüne
Bir şulen ile dağlar buhar olur ey güzel.

Sen kendini bir görsen aşığının gözüyle
Suretin yüreğine şikâr olur ey güzel.

Sorma bana aşk nedir, âşık olmak nicedir?
Aşığa doğan güneş efkâr olur ey güzel.

Aşk girdiyse gönüle şuur çıkar bedenden
İrade düşünce aşk, hünkâr olur ey güzel.

Kim hâlâ ben diyorsa âşık değildir inan
Ben; aşk ile arada duvar olur ey güzel.

Bırakmaz ki can, cünun etsin çıldırsın
Akıl gönül için bir yular olur ey güzel.

Düşer âşık âleme bir mecnun suretinde
Baktığı her yer ona didar olur ey güzel.

Gül, har ile var oldu, bülbül hardan müşteki
Bazen har yar, bülbül ağyar olur ey güzel.

Biter aşkın büyüğü vuslat vaki olanda
Agâh olana zerre hisar olur ey güzel.

Aşka düşen gönülde mevsim hep hazan olur
En kuru gözler bile pınar olur ey güzel.

Çalma sakın bu sırrın kapısını sen, sen ol
İçindeki tüm sırlar izhar olur ey güzel...

Bırak da âşıkların setretsin aşklarını
Sır, taşıyabilene vakar olur ey güzel.

DİLE GELSE

Hasan Kavruk (Hiç)

Usandım der Fuzulî yâr cefasından dile gelse
Usanmam billâh ol yârden ömürlerce cefa kılrsa.

Usanmaktan utanmaz hiç felekleri yakar yıkar
Ederdi çölleri terk ol bu derde bir deva bulsa.

Yakar eflâki bir ah etse bu âşık nidasıyla
Yaşar sevdasını can ateş-i aşkıyla gül solsa.

Kebab olmuş bu gönlüm derman olmaz ona hiç merhem
Güler miydi bilinmez ol vefasız çaresiz kalsa.

Perişan gamzen ağlattı ümitsiz göz güler mi **Hiç**
Şarab-ı kevsere kanmaz şu kalp ummanlara dalsa.

AYRILIK

İlhami Bulut

Bir fırtına kopar dallardan önce
En narin yaprakla başlar ayrılık.
Sükûtun azabı sarar maziyi
Titrek dudaklarla başlar ayrılık.

Ürkek bir yürekle geçer sorguya
Acil soluklarla düşerek yola
Akkor bir nefesi dökerek suya
Buzlu bir bardakla başlar ayrılık.

Sebepler aranır; dönüşe neden
Soğuk bir ateşle doğar külünden
İlk gece sabaha çıkar ölümden
Bir nefeslik farkla başlar ayrılık.

ÖLÜME DAİR DEĞİL Kİ SEVDA

Halil Bozdoğanolu

Bir gün de kokunu bırak rüzgâra
Misafirim olsun bir kuşluk vakti
Kırk yıldır zindanda ektiğin tohum
Açacak gözünü erise karlar.

Yolla albümlerden solgun zamanı
Sırat yürüyüşü belki duracak
Sancılı doğumlar düşer kâğıda
Eylülde damlalar hep bana yağar.

Tarttılar dirhemi bozuk kefedə
Hisler pazarında alıp sattılar
Üzerini örtün üşür yüreğim
Çatlak aynalarda param parçayım.

Serpilir lisana ölüm külləri
Sığmaz ki kalıba efkârlı zaman
Öyle her türküyü çalamaz her saz
Kendini ararsın yabancı yüzde.

Bilmezsin ölüler ne diye yaşar
Mecnun'un çölləri yakar içimi
Keremi kül eden ateşi getir
Ferhat'ın suyunda yıka sevdanı.

BAHAR SEVİNCİNƏ UYABİLMİRƏM

Mirvarid Dilbazi

Yasəmən gül açıb, bəzəyib bağı,
Qönçəyə dolubdur gülün budağı,
Bölümdə qaldıqca vətən torpağı
Mən bu gözəlliyi duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Sarmaşib çəməndə yenə gül-gülə,
Nəğməli quşlar da gəliblər dilə,
Mən elə qəmliyəm, qəmliyəm elə,
Bu gözəllikləri duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Şuşam, Qarabağım, dağlar maralı!
Siz də yaralısınız, mən də yaralı,
Elim düşən gündən sizdən aralı,
Bu gözəllikləri duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Sinəmdə dağı var Əskiparanın,
Ağrısı azalmır heç bu yaranın,
Düşmənlərə qalan dağım, aranım,
Sizsiz gözəlliyi duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

GAFLET

Hızır İrfan Önder

Rüzgâr ekip fırtınayı biçeriz
Bizden daha gafil olan var mıdır?
Ecel şerbetini şevkle içeriz
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Geçirdik yılları salih amelsiz
Yaşamaya çalışırız emelsiz
Bir günümüz geçmiyor ki vebalsiz
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Kaptırmışız kendimizi gurbete
Aldanıp kalmışız süse, ziynete
Nankörlük etmişiz bin bir nimete
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Bilmem nasıl kapılmışız illete
Bunca yıldır katlanmışız zillete
Güvenemedik ki asil millete
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Huzur ve mutluluk oldu bir yalan
Birliği dirliği etmişiz talan
Bağrımızda dünya denilen yılan
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Kandırmıyor *Sükûti*'yi deryalar
Artık görmez olduk sâdık rüyalar
Kangren oldu kurduğumuz hülyalar
Bizden daha gafil olan var mıdır?

GÖNÜL DOSTU NERDESİN?

Ali Rıza Kaşıkçı

Yolumuz zora çıktı,
Gönül dostu, nerdesin?
Ayrılık canı yaktı,
Gönül dostu, nerdesin?

Lügatimde söz bitti,
Dermanımda öz bitti,
Ciğirimde köz bitti,
Gönül dostu nerdesin?

Irak mı yerin yurdun,
Saati kaçta kurdun,
Ne arayıp ne sordun,
Gönül dostu nerdesin?

Mektup yazsan bir satır,
Sormaz mısın hâl hatır,
Aynalar hatırlatır,
Gönül dostu nerdesin?

Karlı dağlar eteğinde,
Balında peteğinde,
Sordum aşk otağında,
Gönül dostu nerdesin?

Aklım kara, kalbim ak,
Yoldayım yalın ayak,
Dert yağmuru sağanak,
Gönül dostu nerdesin?

Elimde kalem kâğıt,
Dilimde bitmez ağıt,
Uzaktan verme öğüt,
Gönül dostu nerdesin?

Yandı ocak tütüyor,
Garip bülbül ötüyor,
Rızâ bitti bitiyor,
Gönül dostu nerdesin?

GÖNÜL GÖZÜM ANLATSIN

Ahmet Arslan

Güzelliklerle dolu bu sırlanan âlemde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.
Volkanlarla tutuşmuş bu harlanan âlemde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Gecemde, gündüzümde, baharımda, kışımda
Ömür boyu sen varsın hayalimde düşümde
Hu diye seslenen o dağlarımda, taşımda
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Şükür duasındaki küçücük bir benekte
Hayatın içindeki o bin bir çeşit renkte
Hıçkırın dalgaların sesindeki ahenkte
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Çaresiz bir masumun ah eden dudağında
Kol gezer ümitsizlik solmuş o yanağında.
Bahçesinde, bağında, hırçınlaşan çağında
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Arslan Ahmet haykırır, ümidim yücelerde
“Oku” diye seslenir Rabbimiz hecelerde
Aydınlık izleri var karanlık gecelerde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

OLMAZ

Esat Anık

Özlenen görünüp göze gelince
Gönül halden hale girmese olmaz.
Sevdiğim yerlere basmasın diye
Kendini yollara sermese olmaz.

Dolaşıp yollarda meclise girse
Nur cemali görüp kıyama dursa
Çiçekler içinde güller de varsa
Muhabbet bağından dermese olmaz.

Aşkın şarabından bir kez içince
Gönül hayran olur hâra düşünce
Dergâh kapısından gelip geçince
İhvana bir selam vermese olmaz.

Âşık olan bir gün düşermiş derde
Bilmez ki, derdinin dermânı nerde
Gönülden gönüle yolu gider de
Yârin kapısında durmasa olmaz.

Vakit tamam olup zaman erince
Gönül, aynasında dostu görünce
Elest Meclisi'nde ikrar verince
Bir yiğit sözünde durmasa olmaz.

İmanla semâya kalkınca eller
Bülbül feryâdına açılır güller
Hakk'ın rızasına tâlip gönüller
Beklenen vuslata ermese olmaz.

Sevda damlaları vurunca cama
Gönül sahibini düşürür gama
Dünyanın gözüyle görüyor ama
Gönlünün gözüyle görmese olmaz.

Umarız Sina`da Tur`dadır diye
Belki de gizlenen sırdadır diye
Acaba kim bilir nerededir diye
İnsan sevdiğini sormasa olmaz.

BURASI GÜL BAHÇESİ

Fikret Görgün

Yedi iklim, dört diyar kuşatırken hayaller
Altımızda dürüldü art arda çamlı beller
Destanların şahidi dağlar, deryalar, çöller
Mehmetçiğin son celbi, kur'ası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Yurdumuz baştan başa yanarken için için
Mevzubahis vatandır, sormayız neden, niçin?
Teredütsüz yürürüz istikamet olsa Çin!
Erzurum ile Kars'ın arası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

At sırtında doğmuşum, indiğim görülmemiş
Ölümü öldürmüşüm, döndüğüm görülmemiş
Tevhidin nûru bende, söndüğüm görülmemiş
İman dolu kalplerin çırası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Yüreğimde yangın var, gökte hilâl üşüyor!
Kınalı ellerime yıldızlar üşüşüyor!
Sizlere firkat vakti, bize vuslat düşüyor
Türk'ün cihana sessiz narası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Taş kesti ayaklarım, benden değil ellerim
Bir ağaç kuytusuna sığınmış hayallerim
Mahşerde gerçekleşsin ilâhî emellerim
Tarihimin kanayan yarası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Düşünceler dumanlı, efkâr efkâr üstüne
Gönülden süzülenler hep ilkbahar üstüne
Bu benzersiz destanı yazmayın "kar" üstüne!
Nice altın sayfanın tuğrası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

ALTMİŞİMDE AŞIK OLDUM

Lütfü Kılıç

Seni düşünürüm geceler boyu
Yıldızlar uyanık, ben uyanığım.
Mecnun'a dayanır aşkımın soyu
Aslı'dan, Kerem'den daha yanığım.

Hasretinde hayallerim demlenir
Göge doğru kanat çırpan kuşların
Yüreğim burkudur, gözüm nemlenir
Damlasında sen saklısın yaşların.

Gönülden gönüle gizli yol varmış
Sine sine, sezdirmeden aradım
Aşkın ızdırabı dağlar kadarmış
Sana sevdalandım, sensin muradım.

Görülmeği umup gönül aynanda
Seni sultan seçtim gönül tahtıma
Sen de benim gibi tutuşup, yan da
Şulesi yansısın kara bahtıma.

Senden uzaklara gitmek mi, asla
Gönül denen divanemiz vardı ya
Sevdalı başını sineme yasla
Yıldızlar göz kırpsın yalan dünyaya.

Sırrım ifşa olur, düşersem dile
Bilemem ki, arzularım mubah mı?
Sevmek suç mu? Allah için de hele
Altmışında âşık olmak günah mı?

Lütfü der ki, gizlemeye ne hacet
Muhabbetin ötesinde izim yok
İster mukabele, istersen ret et
Seni sevdim, başkasında gözüm yok.

PROF. DR. ÖMER FARUK AKÜN'ÜN 'DİVAN EDEBİYATI' KİTABI HAKKINDA KISA BİR DEĞİNİ

Metin Acıpayam

Eskimeyen edebiyatımızı her hatırlayışında zihni dünyamın merkezine Prof. Dr. Ömer Faruk Akün hoca geliverir. Bu yazımızda hocanın şaheser bir eserinden bahsedeceğim... İSAM yayınları tarafından 'Divan Edebiyatı' isimli kitap sahasında 'kaynak' kabul edilebilecek muhteva yönünden nitelikli bir kitaptır...

İlk baskısı 2014 yılında yapılan bu kitabın sayfa sayısı 184'dür. Hoca bu eserde Tanzimat öncesi edebiyatımızı bütün yönleriyle ele almış olup, 'divan edebiyatı' sahasında yoğunlaşmıştır. Şu sözlere dikkat: "*Divan edebiyatı, Türk edebiyatının İslâm medeniyeti dairesinde meydana getirdiği büyük edebiyat koludur.*" Ömer Faruk Akün bu eserde klasik Türk edebiyatının ana hatlarını çizmekle beraber 'Anadolu Selçuklularının sonlarına doğru başlayan Osmanlılar döneminde altı asır boyunca kesintisiz devam edebilmek gibi bir müstesna bir hüviyet ve varlık göstermiş olan divan edebiyatını incelemektedir.

"Divan Edebiyatının Tanımı ve Adlandırılması" başlıklı bölüm kitabın henüz giriş kısmıdır, bu bölümde hoca divan edebiyatı isimlendirmelerine dikkat çekerek şu tespiti yapmaktadır: "Hangi düşünce ile bulunmuş olursa olsun divan edebiyatı sözü esasında ilmi ve yeterli bir adlandırma değildir. Türlü verileriyle altı asır sürmüş koca bir edebiyatı yalnız divanlara inhisar ettirip onun çok çeşitli eserler verdiği birçok edebî nevi dışarıda bırakan, nesri ise hiç hesaba katmayan bu adlandırışın yanlışlığı kadar yetersizliği de meydandadır..."

Tanzimat öncesi edebiyatımız için yanlış isimlendirme ve tanımlamadan şikâyet eden Ömer Faruk Akün sözlerine bu bâbta devam ediyor: "Divan edebiyatı tâbiri sırf eski Osmanlı edebiyatı için ortaya atılmış ve onunla hep Osmanlı şiiri kastedilmiştir. Kendisiyle aynı estetik ve esasları paylaşan, aynı şekilde saray muhitinde gelişen, hatta ondan çok daha fazla birer saray edebiyatı olan Çağatay ve Azeri sahası edebiyatları için de aynı tabirin bu ölçülere göre geçerli olması gerekeceği düşünülmemiştir."

Ben ise divan edebiyatına bir 'Medeniyet Devleti Edebiyatı' nazarıyla bakmak, divan şiir ge-leneğini ise 'medeniyet şiiri' perspektifinde ele almanın doğru olacağı kanaatindeyim...

Tanzimat öncesi edebiyatımızın 'tasavvuf' münasebetini şu sözlerle ortaya koymakta müellif; "Anadolu'da Türk diliyle yazılı bir edebiyata varışta gözden kaçırılmaması gereken diğer bir husus, bölgede gittikçe kuvvet kazanmaya başlayan tasavvuf cereyanıdır. XIII. Asrın ilk çeyreğinin sonlarına doğru Moğol istilâsından kaçıp Anadolu'ya gelen birçok büyük sūfinin tesiriyle I. Alâeddin Keykubad devrinde başlayarak tasavvufi düşünce hız kazanır." Zaten Türk İslam Edebiyatına bakıldığı zaman aslında bu tarihi zaman diliminin 'tasavvuf tarihi' olduğu açıkça görülür.

Divan edebiyatının asırlarca devam eden dinamik halini şu sözlerle özetliyor Ömer Faruk Akün; "Divan Edebiyatı bir nevi ekol olarak şiirde altı yüzyılı tutmuş bir mâziye sahip olmak gibi Batılı milletlerin edebi hayatlarında görülmedik bir hadise teşkil edecektir."

Çağlara Meydan Okuyan Vezin; Aruz

"Divan şiirinin üzerine kurulduğu temel ve onun ayrılmaz bir rüknü, İslâmî edebiyatların ortak vezni olan aruz veznidir. Aruz tek ve rakipsiz bir vezin olarak divan şiirine hükmetmiş, onun ifade ve lugatına yön vermiştir. Türk şiiri İslâmî edebiyatın başlangıcı ile beraber bu vezinle temasa gelmiş, asırlarca onun tesiri altında yürümüştür." (a.g.e s.64-65)

Aruz vezni çağlara meydan okuyan haliyle bir medeniyet şiir vezni olmuştur aslında... Divan şiirimizin böylesine estetike olmuş tarafı aslında 'aruz'la doğrudan ilişkilendirilebilir.

"Klasik Türk şiiri bütün gelişmesini aruzla ve aruzun etrafında yapar. Divan şiiri asırlar boyunca sesini aruzdan alacak, musikisini hep onun içinde arayacaktır. Türk edebiyatı, Arap edebiyatının malı olan aruzu İran şiirindeki işlenmiş ve farklılaşmış şekliyle kabul etmiş, onun bahirleri arasından zamanla kendine göre bir seçme yapmıştır." (a.g.e s.65)

Aruzun en özel tarafı da rahatlıkla bestelenebilir oluşudur. "Bestelenmek gayesiyle meydana getirilmeleri şarkıların vezin, kompozisyon, dil, üslûp ve muhtevasına kuvvetle tesir etmiştir. Aruzun her kalıbında yazılabilmekle beraber musikide usul vuruşuna kolayca uyum sağlayabilecek vezinler, öncelikle 'mef'ülü mefâilü mefâilü feülün kalıbı tercih edilir." (s.108)

Bu kıymetli eseri yayımlaması sebebiyle İSAM yayınlarına teşekkürü borç biliyor, gerek edebiyat fakültesi öğrencilerinin gerekse şiir araştırmacıları için bu eserin kıymetini hatırlatarak her kütüphanede olması gereken bir kaynak kitap olduğunu tekrar hatırlatıyorum...

Kaynak: Ömer Faruk Akün, *Divan Edebiyatı*, İSAM Yayınları, İkinci Baskı, Şubat 2014, İstanbul

ANLAMADIN MI?

Musa Serin

Söyemesi çok zor, desem ki nasıl?
Seni sevdiğimi anlamadın mı?
Basarken sıkıntı hep fasıl fasıl
Gelirken üstüme anlamadın mı?

Söylemek zor amma, yazmaksa başka
Sözcükler anlatır meramı aşka
Pişmanlık getirip demedim keşke
Keşkeler silindi anlamadın mı?

Elime kalemi aldığım zaman
Bazen dilim laldır, dökülmez kelim
Her günüm ayrı dert, acı, keder ve gam
Artıyor sancılar anlamadın mı?

Hayatın tadısın, bazen de tuzu
Savurdun rüzgârla, kaldırdın tozu
Erittin kalbimden erittin buzunu
Aktı damla damla anlamadın mı?

Esen yeller getirirken kokunu
Açılır yüreğimde açılır konu
Bir avcı misali atıp okunu
Sapladın yüreğime anlamadın mı?

Mesafe üç adım ne dersin buna
Belki bir adım, zor gelir bana
Kapansın yaralar, küstüm cihana
Cihanda dar gelir anlamadın mı?

Akan suda iz aradım olmadı
Dolsun dedim gönül gözü dolmadı
Dedim amma hak yerini bulmadı
Seni sevdiğimi anlamadın mı?

DEMEK...

Mustafa Ayvalı

Ağıt dünyasına atıp da beni
Çekip gidiyorsun gurbetin kızı.
Onca vefasız satıp da beni
Yıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Kurduğum saatin bir anlık çağrı
Boz bulanık ufkun en yüce dağı
Fıtratın aşkına düştüğün bağı
Söküp gidiyorsun gurbetin kızı.

Zaman denen kaçkın gelmezken dize
Ayva meyvesini eylermiş güze
Son imzanı atıp kırk yama yüze
Bakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Baldıranlar sarmış, bozgunda bostan
Ölüme lahzada bu gönül yastan
Son baktığın bağda yazarken destan
Yakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Saatler gecikmiş anı çaldı ah!
Kâğıt gemi gibi vira bismillah
Ezeli yükleyip ummana eyvah!
Akıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Sular yangınından en son çağırma
Derman olmak varken şu kalp ağrısına
Hasret filizini garip bağrısına
Dikip gidiyorsun gurbetin kızı.

Firkat reçetesi ebede dair
Yanık bir şiire senetken sabır
Gönül tabutuma mihlaları bir bir
Çakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Yakamoz düşleri yâd ele derip
Yumak yumak derdi sırtıma sarıp
Musa asasıyla deryayı yarıp
Çıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

DUYMUYOR

Orhan Uyanık

Ah bu can cananı ister yanında
Olmuyor olmuyor ey nazlı gülüm.
Susadıkça içmek ister anında
Gelmiyor gelmiyor kurudu dilim.

Kanadı kırılmış kuşum ellerde
Lal olmuş ürkek bir dilim illerde
Yüreği yaralı kulum dillerde
Sızlıyor sızlıyor kırıldı elim.

Asumana uçtu hüznün kuşlarım
Sen yokken büyümez oldu düşlerim
Silsen de defterden yine işlerim
Bilmiyor bilmiyor kurudu gölüm.

Uzaklar meskenim olunca yârim
Sensiz ben eksişim sensiz ben yarım
Aşkınla büyüdüm sevginle varım
Bitmiyor bitmiyor uzadı yolum.

Sevilen beklerken seven ne yapmaz
Dikenli de olsa yar yolu sapmaz
Sağlam bu sevdanın bağı hiç kopmaz
Duymuyor duymuyor aşkından lâlim.

KISA ŞİİRLER

Ümit Bayram Yalçın

IZDIRAP

Damla damla akıyor gözlerimde tüm zaman
Bendeki bu ıstırap mahşer gününden yaman.

KELİMELEK

Kelimeler de ağlar sessizce ve içinden
Diller hep şikâyetçi nedenden ve niçinden.

ANNE RUHU

Fedakâr bir çabayla kalbi aşka boyadı
Anne ruhu başkaydı ruhu başka boyadı.

BİZ

Biz bu çilehanede hep nedamet yüklendik
Nefis nere eserse oraya sürüklendik.

KALAN

Gözlerine akrepler kum gibi dolacaktır
Sonunda sana kalan bir mezar olacaktır.

VEHİM

Ömrümdeki güneşi bir vehim gölgeliyor
Zulmet uzun sürse de rahmet bir gün geliyor.

SENDEN SONRASI

Senden sonrası yok; öncesi unutulmuş
Gözlerim gözlerinin girdabına tutulmuş.

TÖVBE

Bir tövbe ki ruhumu imanla peçelesin
Küfre giden yolları bende kelepçelesin.

MEZAR

Ne güneş var ne ışık ne rüzgâr ne serinlik
Mezar uçsuz bir âlem; mezar sonsuz derinlik.

ÇIKIŞ YOLU

Çıkış yolu, hidayet; zikir, fikir ve şükür
Allah'tandır inayet, yeter ki nefse tükür.

ŞİİR SAKLI SOKAKTA BİR KALEM YANIĞI

Yasin Mortaş

-ikiz mısralar-

taş eridi aktı	söz taşlaştı kaldı
şu günah bizim mi	kan harlaştı kaldı
suya indi bin kuş	içtikçe kor oldu
içimdeki şuh kuş	yuvamda kül oldu
hangi yön ateşsiz	alnımı koyayım
aşkları telaşsız	bir boy'da bulayım
rüzgar içen deniz	derin bir karasu
gem'i kırdı deniz	ağzımda yara su
yara tuttu yaram	kavlattım baharı
aşk olsa da daram	canlarım can hârı
kaç "sarin" soludum	kıvrıldı aç toprak
çok derin yoruldum	kırıştı 'yol' toprak
bakışın bir defter	ey şiir yanığım
ağıtın bin defter	kalemle andığım
şiir saklı sokak	aç çocuk kokuyor
şiir adlı akak	hıçkırık akıyor
sen cümlem /yüklemim	virgülsüz özlemim
ey acım /çiğdemim	yar ile düş'lemim
söz kaynıyor içe	erincim yanıyor